

Cumhuriyet Halk Partisi
Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı

20 KASIM
NEFRET SUÇU MAĞDURU
TRANSLARI ANMA GÜNÜ
RAPORU
20.11.2020



NEFRET SUÇU MAĞDURU TRANSLARI ANMA GÜNÜ

20 Kasım, tüm dünyada, translara yönelik gerçekleştirilen nefret suçlarına dikkat çekmek, öldürülen ya da intihara sürüklenen transları anmak ve transları şiddete karşı koruyacak mekanizmaların hayata geçirilmesini gündemleştirmek üzere Nefret Suçu Mağduru Transları Anma Günü olarak gerçekleştirilmektedir.

Türkiye’de Genç Transların Durumu

Türkiye’de translar eğitim, sağlık, çalışma, barınma gibi temel haklarını kullanırken dahi ayrımcılığa uğramakta, çoğu zaman işsizlik, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Şiddete uğrama, cinayet ve intihar riskinin yüksek olduğu bilinmektedir. Trans kimlikleri kriminalize etmeye yönelik keyfi uygulamalar, transların toplum içindeki görünmezliğini ve haklara erişimlerinin önündeki engelleri artırmaktadır. Özellikle genç transların ayrımcılık ve eşitsizlik karşısında desteklenmemesi ömür boyu sürmesi muhtemel, giderek derinleşen bir eşitsizliğe yol açmakta, transların ikinci sınıf yurttaşlar olarak hayatlarını devam ettirmelerine adeta zemin oluşturmaktadır.

Genç translar eğitim ve istihdam alanında ayrımcı engellere maruz bırakılmaktadır. Pek çok trans eğitim hayatı boyunca maruz bırakıldığı ayrımcılıklar ve zorbalıklar yüzünden eğitimine devam edememekte ya da örgün öğretimden açık öğretime geçiş yapmak zorunda kalmaktadır. Eğitim almayı başaran translar ise istihdam engeliyle karşılaşmakta, iş bulma süreçlerinde ayrımcı uygulamalara, iş hayatında da mobbing ve tacize maruz kalmaktadır.

Beden uyum sürecine girmek isteyen translar bürokratik engellemeler, uzun ve yorucu mahkeme süreçleri, yüksek masraflı ameliyat süreçleri gibi engelleri aşmak zorunda bırakılmaktadır. Beden uyum sürecinde kullanılan hormon ilaçları oldukça maliyetli ve kolay bulunamayan ilaçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ameliyat süreçlerinde ise önce mahkeme izni bekleyen translar bu izni aldıklarında yüksek ameliyat masrafları ile yüzleşmektedir. SGK kapsamında yapılması gereken bu ameliyatlar uygulamada devlet hastanelerinin nitelikli doktor eksikliği nedeniyle SGK kapsamında gerçekleştirilememektedir.

Türkiye’de Nefret Suçları

Transgender Europe[1] tarafından Ekim 2018 - Eylül 2019 dönemini kapsayan çalışmanın sonuçlarına göre Türkiye, trans cinayetlerinde Avrupa’da 1., Dünya’da 12. sırada yer almaktadır. Şüpheli ölümler, intiharlar ve bilinmeyen/tespit edilmeyen ölümler düşünüldüğünde gerek dünyada gerek Türkiye’de trans cinayetlerinin istatistiklerin ötesinde olduğu tahmin edilebilmektedir.

Türkiye’de cinsel yönelim ya da cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığa uğramama hakkı konusunda ulusal mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Aynı zamanda, ceza hukukunda ve medeni hukukta bulunan bazı düzenlemeler, yargı mensupları tarafından ayrımcı bir şekilde kullanılmaktadır. Yer verdiği “cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet kimliği” ibareleriyle Türkiye’deki kadınların yanı sıra LGBTİ+ (lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks ve artı kimliklerden kişiler) ’ların da birkaç referans metninden biri olan İstanbul Sözleşmesi’ne yönelik karşı kampanyalargerçekleştirilmektedir. Üst düzey politikacılar, devlet ve hükümet yetkilileri, bu yöndeki eşitlik taleplerini reddetmelerinin yanısıra, LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılığı körükleyecek homofobik ve transfobik açıklamalar yapmaktadır. COVID-19 pandemisi koşullarıyla birleşen kriminalizasyon çabaları ve hedef göstermeler LGBTİ+’ların hayatlarını daha da zorlaştırmakta, LGBTİ+’lara yönelik suçların artması ve meşrulaştırılmasının önünü açmaktadır.

Sivil toplum örgütlerinin yayınladıkları raporlar da halihazırda hak ihlallerine maruz kalan ve destek bulamayan LGBTİ+’ların, pandemide yaşadıklarını tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. Pandemi sürecinde evlere kapanma ve yükseltelen nefret söylemi dalgası sebebiyle cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılık ve şiddet konulu başvurularda %100 artış görülmüştür.[2] COVID-19 Salgınında LGBTİ+ Topluluğu’nun Durumu Araştırma Raporu’na göre, katılımcıların %30’u şiddete maruz kaldığını beyan etmiştir.[3] Bununla birlikte cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği eşitsizliğini yok sayan düzenlemeler sebebiyle, LGBTİ+’lar gerekli sosyal destek mekanizmalarına böylesi bir dönemde de erişememiştir. LGBTİ+’lar aileleri, çevresi ya da medyaya ifşa edileceği, başvurduğu kamu kurumundaki personeller tarafından ayrımcılığa maruz bırakılacağı gibi kaygılarla çoğu zaman maruz kaldıkları şiddet sonrasında destek talep etmemekte, kamu kurumlarıyla iletişime geçmemektedir. Bu durum gittikçe artan bir şiddet döngüsünün önünü açmaktadır.

Nefret Suçları ile Mücadelede Öneriler

- Devlet yetkileri ve siyasetçiler, LGBTİ+'lara yönelik nefret söylemleri ve hedef göstermelerine son vermelidir.
- İstanbul Sözleşmesi acilen uygulanmalıdır. Sözleşme aleyhinde geliştirilen kampanyaların, LGBTİ+'lara yönelik nefret suçlarına yol açması durumu da göz önünde tutularak gerekli adımlar atılmalıdır.
- Tüm yurttaşların olduğu gibi LGBTİ+ yurttaşların da hak ve özgürlüklerinin anayasal güvence altına alınması gerekmektedir.
- Başta translar olmak üzere, çoklu ayrımcılığa maruz bırakılan (engelli, mülteci, HIV ile yaşayan vd.) tüm LGBTİ+ların özel ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılmalı, politika ve hizmetler geliştirilmelidir.
- İnsan hakları ve eşitlik ile ilgili düzenlemelerde, uluslararası insan hakları sözleşmeleri referans olarak alınmalı, taraf olunan uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler yerine getirilmelidir.
- Nefret suçları ile ilgili olarak Türkiye hukuk sisteminde LGBTİ+'lara ve diğer kırılgan gruplara yönelik herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildir. Nefret suçunun önüne geçilebilmesi ve faillerin cezalandırılması için, ayırım gözetilmeyecek kategoriler arasında "cinsel yönelim" ve "cinsiyet kimliği" ifadelerinin de bulunduğu bir nefret suçları mevzuatının hazırlanması gerekmektedir.
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'ndaki ayrımcılık nedenleri arasına "cinsel yönelim, cinsiyet kimliği" de eklenmelidir.
- LGBTİ+'lara yönelik şiddet sonrası destek mekanizmalarıyla ilgili acil eylem planı oluşturulmalı, şiddete maruz kalan LGBTİ+'lar için sığınak ve / veya barınma imkanları sağlanmalıdır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ve yerel yönetimler bu konudaki yasal düzenlemeler için sivil toplum örgütleriyle koordinasyon içinde gerekli adımları atmalı, hayat kurtaran uygulamalar ivedilikle hayata geçirilmelidir.
- ALO 183 Sosyal Destek Hattı'nın cinsel yönelim, cinsiyet kimliği konularında daha etkin çalışabilmesi sağlanmalıdır.
- Cinsel yönelim cinsiyet kimliği odaklı veri sistemi oluşturulmalı, şiddete maruz kalan translara ve LGBTİ+'lara ilişkin veri toplanmalıdır.
- Trans kapsayıcı eğitim ve istihdam politikaları geliştirilmelidir.
- Beden uyum sürecine erişim kolaylaştırılmalı, bürokratik engeller azaltılmalı ve hormon ilaçlarıyla ameliyatların SGK kapsamında karşılanması sağlanmalıdır.

Kaynakça

1. <https://tgeu.org/tmm-update-trans-day-of-remembrance-2019/>
2. <http://www.spod.org.tr/SourceFiles/pdf-2020623151720.pdf>
3. <https://genclgbi.org/2020/09/02/covid-19-salgininda-lgbti-toplulugunun-durumu-arastirma-raporu-yayinlandi/>